

Rendőrmúzeum a barokk kastélyban

Minél kisebb egy ország, annál díszesebben járhatja a rendőreit, derül ki a világ legnagyobb egyenruha-gyűjteményének kiállításán, Tarnamérán.

A magyar rendőrmúzeum egyik alapítója Gulyás István állatorvos, aki maga is szenvedélyes gyűjtő.

PALÁGYI EDIT

Tíz éve történt, hogy a hevesi rendőrkapitányságon csapatzászlót szenteltek. Kigondolták, a csendőrség, a rendőrség és a bűnmegelőzés történetét bemutató kiállítással emelik az esemény rangját. Megkérdezték az erki állatorvost, aki köztudottan mindent gyűjtött, amit csak értékesnek talált, s ő rögtön „elővarázsolta” a rögtönzött tárlat anyagát: rendőrsípot, csendőrkalapot, fegyvereket. A kiállítás akkora sikert aratott, hogy Francsics Ottó Heves város rendőrkapitányának támogatásával nekiláttak az első magyar rendőrmúzeum megalapításának.

– Ha valakinek meggyógyítottam a jószágát, s az illető megkérdezte, miben segíthet, mindig azt kértem, engedjen fel a padlásra, hátha találok valami régiséget – meséli Gulyás doktor, aki az évtizedek alatt rengeteg holmit halmozott össze.

Lakása valóságos múzeum: akad ott eruszk korsó, honfoglalás kori ekepapucs, reneszánsz és barokk bútorok, szépen restaurált templomi lobogók... Őrizget olyan római kori cserepeket is, amelyeket ősrégi dunántúli települések maradványai közt találtak. A környékbeliek szívesen megváltak tőlük az akkor náluk munkálkodó állatorvos kedvéért, aki a kívánságuk szerint rendszerint borban vagy pálinkában határozta meg a leletek ellenértékét.

A Gulyás doktor otthonában felhalmozott sok értékes tárgy közt akadt olyan is, amely a magyar rendvédelem történetét il-

lusztrálta. A ma már nyugdíjas állatorvossal még az is megesett, hogy külföldön járva meglátott egy mutatós, XIX. századi csendőrruhát, s mivel nem tudott róla lemondani, megvette. Először a hevesi kapitányság aulájában mutatták be az anyagot, később azonban kinőtték e helyet, s átköltözhetek Tarnamérára, a frissen felújított Almásy-kastélyba. Ott nyílt meg Közép-Európa egyetlen rendőrmúzeuma 1996 nyarán. Az igazgatói teendőket csaknem öt éven át javadalmazás nélkül, lelkesedésből látta el Gulyás István. Évente mintegy tízezer látogató fordul meg a hevesi falucska barokk kastélyában.

– Miközben rendeztettem az anyagot, magam is rákaptam a kutatásra – árulja el Gulyás doktor.

Olyannyira beleásta magát a témába, hogy nemrégiben egy floridai kongresszuson tartott előadást a Magyar Királyi Csendőrség történetéről. Úgy véli, nem szabad a politika szemüvegén át szemlélni a magyar rendvédelem csaknem négyszáz éves történetét, s erre a múzeumi anyag bemutatásakor is kínosan ügyeltek. A XVII. század közepén a pandúrok, később a zsandárok, majd a csendbiztosok, csendlegények ügyeltek a rendre. A múzeumigazgató szerint fontos eseménynek számított, amikor 1881-ben megalakult a Magyar Királyi Csendőrség, mely az egyik legtökéletesebb rendvédelmi testületnek számított. A vidék közrendjére, közcsendjére és közbiztonságára ügyelő csendőrök igencsak jól ellátták a feladatukat: a bűnügyek legalább kilenczétét felderítették. Ennek titka a szigorú szabályzatukban rejtett, s abban, hogy alaposan megnézték, kire adják rá a kakastollas kalapot. A szigorú kiválasztáson átesett, katonaviselt vidéki parasztyerekek kiképzése hosszú éveken át tartott. Kaszárnyában laktak, s 28-30 éves korukig sem a nősülésre sem a kicsapongásra nem gondolhattak azok a legények, akik csendőrként akartak szolgálni. A fegyelem olyannyira a vérükbe ivódott, hogy 1945 februárjában a fővárosban utóvédharcokra használták őket. Helytállásukra jellemző, hogy egy-egy csatában nyolcvan százalékuk is elesett. Az ostromlott budai várban az utolsó emberig harcoltak a csendőrök, háromezren feksze-

Gulyás István igazgató kanadai egyenruhával

BOHANEK MIKLÓS FELVÉTELE

nek a Várnegyed tömegsírjaiban, meséli a múzeumigazgató. A csendőrrádió utolsó adásában, február 12-én a következő drámai mondatok hangzottak el: „A királyi vár romjai között teljesen körül vagyunk zárva. Kenyerünk, vizünk napok óta nincs. Életünkkel leszámoltunk, sorsunkat a jó Istenre bíztuk. Ha nem éljük túl ezt a poklot, családunkról gondoskodjatok!”

A csendőröket a szovjet megszállás után kollektíven bűnösnek nyilvánították, mivel szilárd erkölcsi meggyőződésük miatt átnevelhetetlennek tartották őket. Gulyás doktor szerint páratlanul eredményes volt ez a rendvédelmi szervezet, amit az is bizonyít, hogy több európai és tengerentúli ország magyar mintára szervezte meg csendőrségét. A falvakban élő korosabbak még ma is emlégetik a régi, biztonságos világot, amikor az

ajtókat, kapukat még éjszakára sem kellett kulcsra zárni.

A tarnamériai kastélyban nemcsak a múlt, de a jelen tárgyait is bemutatják. A hevesi kiállítóhely április közepe óta a fővárosi Magyar Rendőrségtörténeti Múzeumhoz tartozik, s ezért több pénzből gazdálkodhatnak, igényesebben „találhatják” az anyagukat. Nemrégiben nyitották meg a világ legnagyobb rendőregyenruha-gyűjteményéből készült tárlatot. Nyolcvanegy országból érkezett 121 munda és számos karjelzést, jelvényt csodálhatnak meg a látogatók. A ruhák egy részét a nagykövetségek közreműködésével, adományként kapták, de előfordult olyan is, hogy Gulyás doktor szinte „ledicsérte” az uniformist egy-egy vendégeről. Így került a tarnamériai tárlóba, példának okáért, a holland csendőrség főparancsnokának egyenruhája is...